

9 กุมภาพันธ์ 2564

เรื่อง ข้อเรียกร้องให้ธนาคารแสดงจุดยืนต่อโครงการเขื่อนหลวงพระบาง และขอให้พิจารณาเพิ่ม “โครงการผลิตไฟฟ้าในแม่น้ำโขงสายหลัก” ในรายการสินเชื่อต้องห้าม (exclusion list) ของธนาคาร

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แถลงการณ์ของคณะกรรมการร่วม (Joint Committee’s Statement) 30 มิถุนายน 2562

2. ข้อเสนอจาก 3 ประเทศสมาชิกของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Reply Form)

เรียน ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)
กรรมการผู้จัดการใหญ่และประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
กรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
ประธานกรรมการบริหาร ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย
ประธานกรรมการบริหาร ธนาคารทีเอสโก้ จำกัด (มหาชน)
กรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย
ประธานกรรมการ สมาคมธนาคารไทย

ตามที่แนวร่วมการเงินที่เป็นธรรมประเทศไทย พร้อมด้วยตัวแทนเครือข่ายประชาชนไทย 8 จังหวัดลุ่มน้ำโขง (“เครือข่ายฯ”) ได้รับความอนุเคราะห์จากธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) และผู้แทนธนาคารพาณิชย์หลายแห่ง ได้เข้าพบปะหารือเมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมา เพื่อสะท้อนความกังวลและสื่อสารความเสี่ยงในการปล่อยกู้แก่โครงการเขื่อนหลวงพระบาง หลังจากที่ก่อนหน้านี้ในเดือนสิงหาคมปีเดียวกัน เครือข่ายฯ ได้ส่งจดหมายแสดงความกังวล พร้อมด้วยเอกสารแนบ ได้แก่ ความเห็นของคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย กรณีเขื่อนหลวงพระบาง และความเห็นทางด้านเทคนิคของผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการแม่น้ำโขง ต่อโครงการดังกล่าว รายละเอียดดังทราบแล้วนั้น

ปัจจุบันปรากฏว่า การดำเนินการก่อสร้างโครงการเขื่อนหลวงพระบาง ยังคงรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว แม้ว่าบริษัทเจ้าของโครงการจะยังมิได้มีการลงนามในสัญญาซื้อขายไฟฟ้า ตามแนวปฏิบัติของ

คณะกรรมการจัดการแม่น้ำโขงแต่อย่างใด และจนถึงปัจจุบันก็ยังมีได้ปรากฏว่า มีธนาคารพาณิชย์รายใดที่ยินยอมให้การสนับสนุนทางการเงิน¹

สถานการณ์การก่อสร้างที่ดำเนินต่อไป ได้สร้างความวิตกกังวลมากขึ้นแก่เครือข่ายฯ และชุมชนใกล้เคียง โดยเฉพาะในเมื่อข้อกังวลและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการจัดการแม่น้ำโขงต่อโครงการดังกล่าวยังมีได้รับการตอบสนองแต่อย่างใด และในเมื่อโครงการเขื่อนหลวงพระบางสุ่มเสี่ยงที่จะสร้างผลกระทบในวงกว้าง ข้ำรอยโครงการเขื่อนไซยะบุรีก่อนหน้านี้ ซึ่งผลกระทบข้ามพรมแดนของเขื่อนไซยะบุรี ได้ถูกนำเสนอผ่านสื่อมวลชนไปทั่วโลก ทำให้เกิดคำถามตามมาถึงการสร้างเขื่อนบนแม่น้ำโขงสายหลัก ความต้องการพลังงานของประเทศไทย และความรับผิดชอบข้ามพรมแดนของบริษัทเจ้าของโครงการ ธนาคารผู้ปล่อยสินเชื่อ บริษัทก่อสร้าง รัฐบาล 4 ประเทศ ตลอดจนภาระของผู้ใช้ไฟฟ้าในประเทศไทย

ยังมีพักต้องนับว่า รายงานการประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมเชิงกลยุทธ์ (Strategic Environmental Assessment) คณะกรรมการจัดการแม่น้ำโขง ได้เคยเสนอในปี พ.ศ. 2553 ให้ชะลอการก่อสร้างโครงการเขื่อนทั้งหมดในแม่น้ำโขงสายหลัก (mainstream dams) ออกไป 10 ปี เพื่อให้มีเวลาศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและพันธุ์ปลาในแม่น้ำโขง และศึกษาแนวทางสร้างเขื่อนที่ดีที่สุด²

ในโอกาสนี้ แนวร่วมการเงินที่เป็นธรรมประเทศไทยขอเน้นย้ำเหตุผล 5 ประการ ที่ธนาคารไทยไม่ควรให้การสนับสนุนทางการเงินแก่โครงการเขื่อนหลวงพระบาง ซึ่งเป็นเหตุผลเดียวกันกับที่ได้เคยนำเสนอต่อ ธปท. และผู้แทนธนาคาร ไปเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2563 ดังนี้

1. ไม่มีความจำเป็นใด ๆ ที่ไทยต้องซื้อไฟฟ้าจากโครงการเขื่อนหลวงพระบาง ในเมื่อปัจจุบันปริมาณสำรองไฟฟ้าพุ่งทะลุ 50% ในช่วงการระบาดของโควิด-19 ปริมาณสำรองส่วนเกินมีมากกว่า 10,000 MW หรือเท่ากับเขื่อนหลวงพระบาง 6.8 เขื่อน จนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ประกาศว่ากำลังพิจารณายกเลิกการซื้อไฟฟ้าจากต่างประเทศ
2. ความเสี่ยงด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของเขื่อนหลวงพระบางอยู่ในระดับสูง บางด้านมากกว่าโครงการไซยะบุรี เช่น ความเสี่ยงจากแผ่นดินไหว และความเสี่ยงต่อเมืองมรดกโลกหลวงพระบาง แต่บริษัทเจ้าของโครงการไม่มีการประเมินความเสี่ยงเพียงพอ อาทิ ไม่เคยมีการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดน และไม่คำนึงถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (climate change) ต่อการทำงานของเขื่อน เป็นต้น
3. ผลจากกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า (PNPCA) ทั้ง 3 ประเทศ คือ ไทย กัมพูชา และ เวียดนาม เรียกร้องให้ศึกษาเพิ่มเติม โดยเฉพาะผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสม

¹ จากเนื้อหาข่าว อาทิต *Radio Free Asia*, “Controversial Luang Prabang Dam Construction Well Underway in Laos,” 29 October 2020.

² Strategic Environmental Assessment of Hydropower on the Mekong Mainstream, October 2010. ดาวน์โหลดได้จาก <https://www.mrcmekong.org/assets/Publications/Consultations/SEA-Hydropower/SEA-FR-summary-13oct.pdf>

4. ความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ในภูมิภาคนี้ เมื่อเจ้าหน้าที่ลาวเกือบ 50% คือประเทศจีน ซึ่งให้ลาวกู้เงินสร้างเขื่อนหลายแห่งป้อนมณฑลยูนนาน
5. ความเสี่ยงทางการเงินเพิ่มเติมจากการที่ประเทศลาวถูกลดอันดับเครดิต เช่น สถาบัน Moody's ลดอันดับเครดิตของลาวรวมเดียว 2 ชั้น จาก B3 เป็น Caa2 หรือเทียบเท่าระดับ junk bond

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น และประกอบกับการที่ธนาคารได้ประกาศว่าจะปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินกิจการธนาคารอย่างยั่งยืน ด้านการให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบ (Sustainable Banking Guidelines – Responsible Lending) ด้วยการปล่อยสินเชื่อที่คำนึงความเสี่ยงและผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม แนวร่วมการเงินที่เป็นธรรมประเทศไทย จึงขอเรียกร้องให้ธนาคารทุกแห่ง ประกาศจุดยืนต่อโครงการเขื่อนหลวงพระบาง และโครงการผลิตไฟฟ้าในแม่น้ำโขงสายหลัก ดังต่อไปนี้

1. ประกาศว่าธนาคารจะระงับกระบวนการพิจารณาการสนับสนุนทางการเงินแก่โครงการเขื่อนหลวงพระบาง จนกว่าบริษัทเจ้าของโครงการจะมีการแก้ไขรายงานและปฏิบัติตามข้อเสนอตามแถลงการณ์ของคณะกรรมการร่วม (Joint Committee's Statement) เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2562 และข้อเสนอจาก 3 ประเทศสมาชิกของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Reply Form) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสม และวางมาตรการบรรเทาผลกระทบที่เป็นรูปธรรมก่อนที่จะดำเนินโครงการตามกระบวนการแจ้งปรึกษาหารือล่วงหน้า (PNPCA) (กรุณาดูเอกสารแนบ)
2. ประกาศว่าธนาคารจะเพิ่ม “โครงการผลิตไฟฟ้าในแม่น้ำโขงสายหลัก” ในรายการสินเชื่อต้องห้าม (exclusion list) ของธนาคาร ภายในสิ้นปี พ.ศ. 2564 โดยให้มีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป

แนวร่วมฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ธนาकारจะแสดงจุดยืนที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมในกรณีนี้ อันนับเป็นหมุดหมายสำคัญในการดำเนินการตามแนวทาง “การธนาकारที่ยั่งยืน” โดยเฉพาะการพัฒนานโยบายสินเชื่อและกระบวนการกลั่นกรองสินเชื่อของธนาकार ให้สอดคล้องและทันสถานการณ์กับประเด็นเสี่ยงสำคัญๆ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม จากมุมมองของภาคประชาสังคมซึ่งทำงานใกล้ชิดกับชุมชน ผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มสำคัญของธนาकार

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

สฤณี อาชวานันทกุล

แนวร่วมการเงินที่เป็นธรรมประเทศไทย